

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Okubuulira Enjiri mu Mawanga I: Ebyokusomako

Eby'okuwandiika —

EKIBIINA #1:

I. Ekigendererwa n'Entegeka ya Katonda.

EKIBIINA #2:

II. Ekisuubizo kya Isiraili, Omukisa n'Ekyokuddamu.

EKIBIINA #3:

III. Isiraili, Kristo n'Obwakabaka.

EKIBIINA #4:

IV. Okubuulira Enjiri mu Mawanga n'Ekkanisa.

EKIBIINA #5:

V. Obukristaayo Munsu Yonna.
Ekigezo.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

Okubuulira Enjiri mu Mawanga I: Ekigezo

Obubonero 20 Bwoyinza Okufuna mu Bibuuzo Bino

- 1) Nyonyola engeri Baibuli gyetuwa eky'okulabirako ky'okubuulira enjiri mu mawanga gonna (olup. 80).
- 2) Wandika mu bufunze okuyigiriza kw'ekisuubizo kya Isiraili, omukisa, ne Isiraili kyeyakola (olup. 91).
- 3) Londayo ebintu bisatu okulaga nti obuweereza bwa Yesu bwagenda n'eri Abamawanga (emp. 94,95).
- 4) Kozesa obubonero busatu obw'obuwanguzi okunyonyola obubaka bw'Enjiri y'Obwakabaka bwa Katonda (emp. 97,98).
- 5) Kozesa Bik 13:1-4 ne 14:26, 27 okulaga engeri abaminsani gyebatumibwa (olup. 102).
- 6) Kozesa Bik 26:18 okunyonyola enkola Paulo zeyakozesa okubuulira enjiri (emp. 103,104).

Obubonero 10 Bwoyinza Okufuna mu Bibuuzo Bino

- 1) Mu byafaayo, ngeri ki obukulu bwa Baibuli gyebulabwamu okukwaatagana n'okufuba kw'ekkanisa mu kubuulira enjiri mu mawanga (olup. 78).
- 2) Mu nyiriri biri oba satu damu ekibuuzo kino: "Lwaki Sitani akyakkirizibwa okukola?" (olup. 81).
- 3) Okukwaatagana n'ekigendererwa kya Katonda mu byafaayo, wandiikayo eby'okola bibiri (olup. 85).
- 4) Laga mu bufunze ogumu ku mikisa "egisikiriza" Isiraili gyeyalina ng'eggwanga eriminsani (emp. 88,89).
- 5) Laga mu bufunze eky'okulabirako ky'engeri Katonda "gyayamba" abaminsani abatafuddeyo kugenda mu mawanga (emp. 90,91).
- 6) Mu ngeri ki Abayudaaya gyebatategeera Bwakabaka bwa Katonda? (emp. 92,93).
- 7) Obwakabaka bunajja ddi? (olup. 96).
- 8) Mu lunyiriri lumu, wandiika omulimu gw'Enjiri y'Obwakabaka (olup. 98).
- 9) Mu lunyiriri lumu, wandiika ekigendererwa ky'enjiri y'obwakabaka (olup. 99).
- 10) Kuba ekifananyi ekiraga okutuukirizibwa kwa Bik 1:8 nga bwetukiraba mu kitabo kya Bikolwa (olup. 100).
- 11) Nyonyola ekigambo "mutume" (olup. 103).
- 12) Ekigendererwa ky'okubuulira enjiri kyeneyini kyeki (olup. 105).

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Amassomo agali mu ssomo ly'okubuulira Enjiri mu Mawanga:

Waliwo amassomo asatu agali mu ssomo ly'okubuulira Enjiri. Gali era gajjibwa mu massomo agawandikibwa Jonathan Lewis. Amassomo gano ogafuna mu Luspanisi era osobola okugalagiriza okuva mu William Carey Library Publishers, P.O. Box 40129, Pasadena, CA 91114 (818-798-0819).

Ebiwandiiko bino "naweebwa olukusa okubikozesa."

Amassomo asatu Ag'okubuulira Enjiri mu Mawanga:

1. Okubuulira Enjiri mu Mawanga I - Omusinji gwa Baibuli/n'Ebyafaayo¹
2. Okubuulira Enjiri mu Mawanga 2 - Engeri y'Okubuulira
3. Okubuulira Enjiri mu Mawanga 3 - Engeri y'Okubuuliramu abantu ab'obuwangwa obw'enjawulo

Eby'okuwandiika —

I. Ekigendererwa n'Entegeka ya Katonda.

Omuwandiisi kyakyogerako:

Bwetulowooza ku Yok 3:16, tutura okulowooza ku kyawandiikibwa kino ng'ekyogera era ekikwaatagana n'obulokozi obwa sekinoomu. Song'ate, kisinga kulaga ntegeka enene ey'obulokozi "Bwatyo Mukama bweyayagala ENSI" Ekigendererwa n'entegeka ya Katonda kwekuba nti abantu bonna bamanya Katonda okuyita mu Yesu Kristo.

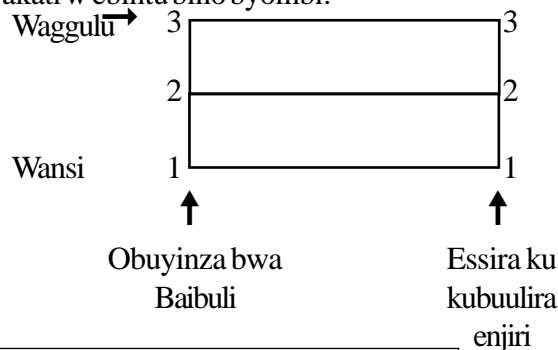
A. Okubuulira Enjiri mu Mawanga Gonna.

1. Baibuli lwe lugero lwa Katonda ng'abuulira amawanga enjiri. Byafaayo. (Lwe lugero Lwe!). Awatali kubuulira njiri Baibuli terina mugaso. Awatali Baibuli tewali biragirowa na kulagirirwa kubuulira njiri. Omulimu gwa Katonda kwekubuulira ensi yonna enjiri.
2. Baibuli yetaagisa mu kubuulira ensi yonna enjiri olw'ensonga zino:

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

- a. Baibuli eturagira okubuulira enjiri mu mawanga gonna.
 - 1) Okubuulira enjiri mu mawanga gonna kutandikira mu Baibuli.
 - 2) Omugaso gwa Baibuli ku kikwaatagana ku kubuulira enjiri eri amawanga gonna tugulaba mu byafaayo.
 - a) Omugaso gw'okubuulira enjiri mu mawanga guzze gukyuuka okuyita mu byafaayo by'Ekkansa. Ekkansa bweyateeka ennyo essira ku buyinza bwa Baibuli, ate era yateeka essira lingi ku kubuulira enjiri.
 - b) Mu byafaayo by'Ekkansa, waliwo okukwaatagana okw'enkukunala wakati w'ebintu bino byombi:

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Okuyita mu byafaayo byonna, singa Ekkansa teyafaayo nnyo ku buyinza bwa Baibuli (eky'okulabirako omuwendo 1 ogulagibwa mu kifananyi waggulu), olwo nno era teyafaayo ku kubuulira njiri (omuwendo 1). Lwaki kino kituufu? Kubanga ekiragiro ky'okubuulira enjiri kiri mu Baibuli.

Bwewabaawo obuyinza obutono obuwebwa Baibuli, olwo waliwo obuyinza butono obuweereddwa ebiragiro byayo.
Yogera ku nkolagana eno.

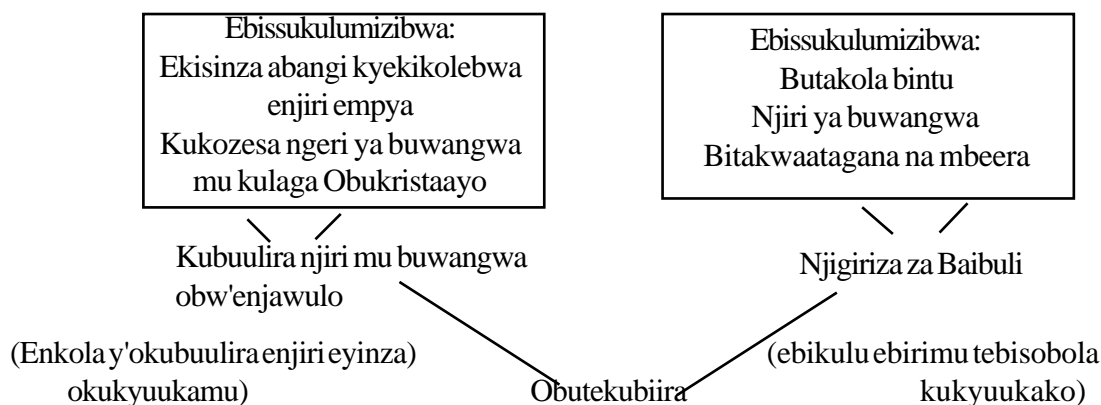
- b. Ekiragiro tekiri mu Mat 28. mwokka. Kiri mu Baibuli yonna. Okuva mu Lub 12:1-3 okutuuka mu Kub 7:9 tulaba ekiragiro ky'okubuulira enjiri.
- c. Baibuli etuwa obubaka okubuulira enjiri eri amawanga gonna.
 - 1) Obubaka buno buyitibwa enjiri. Butuwebwa. Ebibulimu tebikyuka.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

- 2) Engeri z'okubuuliramu enjiri zisobola okukyuuka. Enkola y'okubuuliramu esinziira ku buwangwa n'ebyetaago byennyini eby'abawuliriza.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Weekenenye ate oyogere ku kifananyi kino:

- 3) Okubuulira enjiri okusinziira ku buwangwa obw'enjawulo kwe kubuulira enjiri mu buwangwa obutali bumu.
- Kikulu nyo okutegeera nti enjiri si Merika oba ya Kingereza. Enjiri essukuluma obuwangwa bwonna.
 - Tulina okukozeza engeri ez'enjawulo ez'okubuulira enjiri eri obuwangwa obw'enjawulo.
 - Kino kiteekwa okukolebwa awatali kuyingira mu kussukuluma kwonna.
 - Ekisiza abangi kyekikolebwa - ebivaamu kwekusinziira enkola.....kiri nti, ekikemo eri abaminsani kwe kubuulira enjiri nti ebiri mu bubaka bikolebwa nga sadaaka (lwa kwefiiriza).
 - Obutakwaatagana na kirina kubeera kyo- okufuuka abatakyuusamu ku njigiriza yaffe nti engeri emu ey'okubuulira enjiri elowoozebwa nga abalina kyemukola era abatakwaatagana na kituufu.
- 4) Obutekubiira mu kubuulira enjiri kuli mu butassukulumyako wakati w'okukyuusamu okusinziira ku buwangwa n'enjigiriza (enjigiriza entuufu). Enkola ekyuuka naye ebirimu bisagala kyekimu.

Eby'okuwandiika —

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

- d. Baibuli etuwa eky'okulabirako ky'okubuulira enjiri mu mawanga gonna.
- 1) Kisangibwa mu kwambala omubiri (Katonda yafuuka omuntu). Mu kwambala omubiri mulimu okufanana awatali kusuula kyoli (Yesu yali muntu ddala ate nga Katonda ddala. Mu bw'obuntu Bwe yatufanana. Mu bwa Katonda Bwe teyasuula nfanana ye).
 - a) Okufanana kitegeeza nti okubuulira abantu tulina okukolagana nabo. Tulina okubalumirirwa (ekigambo kino mu luzungu Compassion kiva mu Lulatini: (Com kitegeeza ne) (pati kitegeeza, okubonabona). Tulina okubonabona wamu n'abantu abo.
 - b) Obutasuula kyetuli kitegeeza nti tulina okusigala nga tuli Bakristaayo. Mu kufanana abantu abatanalokoka tetusobola kusuula mutindo na muwendo gwa Bukristaayo bwaffe.
 - c) Obutekubiira kitegeeza nti tulina okufuuka nga bbo awatali kusuula kyetuli. Kino kiringa obutekubiira obuli wakati w'okukyuusa mu ngeri gy'obuulira obuwangwa obw'enjawulo n'enjigiriza ya Baibuli. Tulina okuba nga tusobola okukyuusamu mu mbuulira mu buwangwa obw'enjawulo naye nga tusigala tuli ba mazima. Tulina okuba mu nsi, naye nga tetuli ba nsi (Yok 17:14-18).
 - 2) Bwetusigala nga tetwekubidde, olwo tujja kuba tusobola okubuulira Kristo Yesu nti ly'ejinja eryesittalwako lyenyini (ekiziyiza ekiteekwa okukolwako) olw'obulokozi.
 - a) Song'ate bwetutafanana bantu, bayinza obutakkiriza njiri kubanga bayinza obutatukkiriza. Mu kino tufuuka ekyesittaza, nga tubaziyiza okufuna obulokozi (mu kifo kya Yesu okubeera ejinja eryesittalwako lyennyini).
 - b) Bwetufanana abantu okutuuka ku ssa ly'okusuula Obukristaayo bwaffe, olwo tuyinza obutasobolera ddala kubabuulira Yesu nti ly'ejinja lyennyini erya mazima eryesittalwako kubanga tuba tusudde obujulizi bwaffe. Mu kino, tuli ekyesittaza kubanga omubaka alabwa nti takwaatagana na bubaka.
- e. Ekigambo kya Katonda n'amafuta g'Omwoyo bituwa amaanyi okubuulira enjiri muni yonna (Bar 1:16).

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

C. Ekigendererwa kya Katonda. Katonda akola ki?

Eby'okuwandiika —

- a. Katonda alina obwakabaka obutaggwawo.
 - 1) Ye Kabaka ow'emirembe n'emirembe (Zab 10:16).
 - 2) Ye Kabaka omukulu afuga byonna (Zab 103:19).
- b. Waaliwo okujeema edda.
 - 1) Okujeema kwa Lucifer (Is 14:12-14).
 - 2) Wamu ne bamalayika kimu kya kusatu 1/3 (Kub 12:4-7).
 - 3) Bateekawo obwakabaka obw'obulimba obw'ekizikiza, obwefananyiriza nga obwakabaka obw'omusana, okusobola okulimba (Is 14:14; 2 Kol 11:14, 15).
 - 4) Ekibuuzo kisigala, "oba Katonda mukulu lwaki teyazikiriza bwakabaka bwa kizikiza buno amangu ago?" (Ebibuuzo ebisinga okubuuze ku kino biri, "Lwaki ebintu ebibi bibaawo? ne "Lwaki Sitani akyakirizibwa okukola?"
 - a) Katonda takoma bukomi ku kusinza Sitani maanyi. Y'amufuga n'okumufuga!
 - b) Katonda akozesa Sitani okutuukiriza ebigendererwa Bye. Nekiba nti, okufuga kwa Katonda kugulumizibwa ne Katonda Nagulumizibwa.
 - c) Obukulu bwa Katonda bwa nkukunala nti Asobola okufuula obusungu bw'abantu okumutendereza n'abalabe Be okumuweereza (Zab 76:10). Katonda akozesa obusungu bw'abantu okubeera amatendo Ge.
 - d) Katonda yali asobola okuzikiriza Sitani mu luberyeberye. Naye kino kyalibadde kijjawo okufuga kwa Katonda. Kyalibadde kiraga amaanyi ga Katonda, naye si kufuga Kwe.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

Eky'okulabirako Ky'omuwandiisi:

Tugambe nti oli mu mpaka z'ebikonde ezikkiriza buli muntu okukubayo ekikonde kimu kimu. Gwe nosooka okubayo ekikonde ekisooka. Nomukuba ekikonde tonziriranga n'agwa wansi. Kino kitegeeza oli wa maanyi.

Tugambe era nti mu mpaka endala, oleka gwolwana naye okusooka okukubayo ekikonde. Ekikonde kye nekitakusuula wansi. Olwo, gwe nokubayo ekikonde kyo. Nomukuba ekikonde tonziriranga. Kino kitegeeza gw'osinza amaanyi.

Tugambe mu lulwaana olw'akamalirizo, okkiriza gw'olwaana naye okusooka okukubayo ekikonde. Ku mulundi guno, olwa magezi agasinga aga munno n'okuyiia byolina, wewoma ekikonde mungeri nti ekikonde kiri kiddira gwolwaana naye nekimukuba tonziriranga n'agwa wansi. Kino kitegeeza omusinga obukulu n'okufuga mu bikonde.

Kino kikiikirira ekyatuuka ku Sitani. Sitani yagezaako okutta Yesu. Ku lw'okutaano (olunaku Yesu lweyakomererwa) kyalabikanga nti yamukuba ekikonde tonziriranga. Nay'ate, ku Sande (olunaku Yesu lweyazuukira) kyalabika kaati nti Sitani yali akubiddwa ekikonde tonziriranga. Ekikonde kye kyekyamwesuulira wansi!

Katonda takoma bukomi ku kusinza Sitani maanyi, Amusinza obukulu n'okufuga (Zab 103:19).

Sa Muno Eky'okulabirako Kyo:

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

- c. Obwakabaka bwa Katonda kungsi buggulwawo.
 - 1) Okutondebwa kw'omuntu (Lub 1 and 2).
 - 2) Okwonoona kw'omuntu (Lub 3).
- d. Ebizibuebibiri.
 - 1) Waliwo obwakabaka obujingirire era obw'obulimba obukulemberwa Sitani.
 - 2) Omuntu yayonoona.
- e. Ebirubirirwa ebibiri.
 - 1) Okweddiza obwakabaka obwatwaalibwa awatali kuweebwa lukusa (mulimu gw'obwakabaka).
 - 2) Okuwa omuntu obununuzi (omulimu gw'obununuzi).
- f. Ebitunduebibiri eby'ekyokuddamu.
 - 1) Obuwanguzi bw'okuzuukira ku bwakabaka obujingirire.
 - 2) Okuwa omuntu obulokozi.
- g. Omulimu gw'obwakabaka bwa Katonda n'omulimu gw'obununuzi bisooka kulabwa mu Lub 3:14, 15.
 - 1) Ekigambo obulabe mu lunyiriri 15 kitegeeza obulabe obulimu okuyiwa omusaayi (mulimu olwebbulaniya).
 - 2) Obulabe obulimu okuyiwa omusaayi buli wakati "w'ezadde ly'omukazi" (Yesu - laba Bag 4:4) n'omusota (Sitani -- laba Kub 20:2).
 - a) Ezadde lijja kubetenta omutwe gw'omusota (obwakabaka bwa Yesu buwangula obwa Sitani).
 - b) Omusota gujja kunuubula ekisinziro ky'ezadde ly'omukazi (obuwanguzi bw'obununuzi bwa Yesu ku musalaba).

Eby'okuwandiika —

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

- h. Tulaba emirimu ebiri egiri mu ndagaano ebiri. Daudi wamu ne Ibulayimu.
 - 1) Daudi akiikirira omulimu gw'obwakabaka.
 - a) Asuubizibwa obwakabaka n'ezadde erinatuula ku ntebe y'obwakabaka (2 Sam 7:12-16).
 - b) Obwakabaka n'ezadde lye baali bajja kufuga Isiraili n'ensi yonna ennaku zonna (Amos 9:12; Zek 14:9).
 - 2) Ibulayimu akiikirira omulimu gw'obununuuzi.
 - a) Asuubizibwa ezadde erinaawa amawanga gonna omukisa (Lub 18:18).
 - b) Ezadde ye Yesu ate omukisa bwebununuuzi (Bag 3:6-16).
- i. Emirimu ebiri gilabibwa mu bulamu bwa mutabani wa Daudi ne mutabani wa Ibulayimu. (Gikiikirira "ekika" oba eky'okulabirako ekiraga eby'omumaaso.)
 - 1) Mutabani wa Daudi yali Sulemaani (engeri ya Kristo Kabaka). Obwakabaka bwa Isiraili bwatutumuka mu kufuga kwa Sulemani.
 - 2) Mutabani wa Ibulayimu yali Isaaka (engeri ya Kristo Omwana gw'Endiga).
 - 3) Yiga Lub 22:1-14 era ogenderere ebigambo bino.
 - a) Abanoonyereza bakkiriza nti olusozi mu kitundu kye Moliya (Lub 22:2) lwelumu ne Gologosa (Yesu weyakomererwa).
 - b) Olunyiriri 2 lukisaako essira nti Isaaka ye mwana eyazaalibwa omu yekka (laba Yok 3:16).
 - c) Gerageranya (Lub 22:6) Ekkubo Yesu mweyatambulira nga yettise omusalaba agenda e Gologosa).
 - d) Gerageranya olunyiriri Lub 22:10 ne Is 53:10.
 - e) Lowooza ku maliriza ya Lub 22:14 nga obunnabbi.
- j. Emirimu ebiri girabwa mu bisolo bibiri okukwaatagana ne Daudi wamu ne Isaaka (Bino nabyo bikiikirira "engeri ezefananyiriza").
 - 1) Empologoma ekiikirira omulimu gw'obwakaba (Lub 49:9, 10; Kub 5:5)
 - 2) Omwana gw'endiga gukiikirira omulimu gw'obununuuzi (Yok 1:29; Isa 53:7).

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

- k. Emirimu ebiri giraga ebigendererwa bya Katonda. Mirimu gya njawulo. Nay'ate, gikolagana. Gigattiddwa wamu (Kub 5:12).

Eby'okuwandiika —

- 1) Sitani akyaawa omuntu.
- 2) Naye Katonda mukulu y'afuga byonna nga mwemuli ne Sitani.
- 3) Katonda akozesa ekyetaago ky'entekateeka esooka (ekizibu kya Sitani) okubeera eky'okuddamu eri ekyetaago ky'omuntu. Nekiba nti, Akozesa Sitani n'okujeema kwe mungeri ate ennungi era ey'omugaso.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yiga era oyogere ku kipande kino wansi ekikola nga okuwumbawumbako ku kigendererwa kya Katonda.

Emirimu 2	Ebizibu 2	Ebiruubirirwa 2	Ebitundu 2 Eky'okudamu	Eby'obulabe 2	Endagaano 2	Batabani 2	Ebisolo 2
Omulumu gw'obwa- kabaka	Obwaka- kabaka bw'obuli- mba obwa Sitani	Okwediza obwakabaka obwatwaali- bwa mu ngeri y'obulimba	Obuwanguzi mu kuzuukira	Kubetenta mutwe	Eya Daudi	Sulemaani	Mpologoma
Omulumu gw'obu- nunuzi	Omuntu eyayo- noona	Kununula bantu	Obulokozi Buweebwa	Kunuubula kisinziro	Eya Ibulayimu	Isaaka	Omwana gw'e.ndiga

D. Entekateeka ya Katonda.

1. Esuula 1-11 mu Luberyebereye ziraga okutondebwa kw'ebintu, okwonoona kw'omuntu, n'okweyongera mu kibi omuntu kwatambuliramu.
2. Wabaawo enkyuukakyuuka mu Lub 12:1-3. Katonda alonda omuntu gwanayitamu okukola
 - a. Lwaki Katonda yasalawo okwabulira omuntu? Ob'oli awo yali aweddemu amaanyi. Yalondayo omuntu omumanyifu okusobola okwematiza?
 - b. Nedda! Tewali kyakyuuka okuva kwekyo ekyategekebwa mu Lub 3:14, 15. Katonda yakozesa bukozesha nkola ndala. Yatandika okukola entegeka Ye okuyita mu bibya ebirondemu.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

II. Okusalawo kwa Isiraili, Omukisa, n'Ekyokuddamu.

A. Katonda Yalondamu Isiraili okubeera Eggwanga Eriminsani.

1. Katonda okutandika omulimu gw'enjiri eri amawanga teyakitandikira mu Mat 28. Kyatandikira mu kitabo ky'entandikwa z'ebintu, nga ky'ekitabo kya Luberyeberye.
2. Oluvanyuma lw'omunaala gwe Baberi, Katonda yasasaanya abantu b'okunsi mu mawanga n'ennimi (wetwogerera ennimi ez'enjawulo munsu ziri 5,000). Katonda natandika okukola entegeka Ye ggwanga ku ggwanga era maka ku maka. Ekintu ekisigadde mu Baibuli kyogera ku lugero lw'okubuulira enjiri luno.
3. Isiraili yalondebwamu okuba eggwanga erinabunya enjiri. Isiraili teyalondebwamu kubeera nti abalala basosoddwamu. Wabula, Isiraili yalondebwa olw'okunyigiramu abalala (jukira nti ku nkomerero y'ekitundu 1 twalabye nti Katonda yakyuusa enkola ye ey'okutuukirira amawanga oba ey'okugabuulira enjiri yasalawo okukolera mu bantu).
4. Tusobola okutegeera obulungi Endagaano Enkadde bwetugiyiga nga tulaba ebintu mu ngeri satu ez'enjawulo:
 - a. Ekisuubizo eri Isiraili (obuvunanyizibwa bwabwe "okubeera omukisa"). Isiraili yalagirwa okugabana omukisa gwa Katonda n'abalala.
 - b. Omukisa gwa Isiraili (obuyinza bwabwe okuva eri Katonda "Nja kubawa omukisa"). Isiraili okugondera ekiragi.
 - c. Eky'okuddamu kya Isiraili. Ng'ogyeeke abamu, Isiraili teyagondera kiragi. Eky'enkomerero, Isiraili yasindikibwa mu mawanga nga teyeyagalidde (okuyita mu kuwangangusibwa).

B. Ekisuubizo eri Isiraili.

1. Okugondera ekisuubizo okubeera omukisa eri ensi yonna kitegeeze kuteekawo lunyiriri lw'obuzadde olw'okuzaalibwa kwa Masiya.
2. Okukola ng'ekisuubizo bwekiri --okubeera omukisa eri amawanga kitegeeze kukola na maanyi mu nteekateeka ya Katonda ey'okubuulira enjiri.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

- a. Yiga Lub 12:1-3 (ebisuubizo bisatu ebyaweebwa).
- 1) “Era beeranga mukisa ggwe” (olunyiririr 2c).
 - 2) Wa omukisa abo abanaakuwanga omukisa era kolimira abo abanakolimiranga (oluny 3).
 - 3) “Ne mu ggwe ebika byonna eby'omu nsi mwebiriweerwa omukisa” (oluny 3c).
 - a) Lub 12:1-3 ndagaano. ky'ekika ky'endagaano ekiwa ebisuubizo eri ebibiina byombi ebiri mu ndagaano (eky'okulabirako obuwulize bunavaamu obukuumi). Okwewaayo kwa buli omu gyekukoma okuba okwa maanyi olw'okukola kyalina okukola, endagaano gyekoma okuba eya maanyi. Ekisuubizo kya Katonda kyaali kuwa Isiraili mukisa. Ekisuubizo eri Isiraili kyaali kubeera mukisa eri abalala.
 - b) Endagaano eddibwamu eri Ibulaimu mu Lub 17. Eddibwamu eri Isaaka mu Lub 26:4 n'eri Yakobo mu Lub 28:14, 15.
 - c) Nga bwekyayogeddwako edda, Katonda okubuulira amawanga enjiri tekyatandika mu Mat 28. Kyatandikira mu Luberyeberye.
 - (1) Genderera okufanagana kwa Mat 28 (“Mugende” mu lunyiriri 19) ne Lub 12 (“Genda mu lunyiriri 1).
 - (2) Era genderera okufanagana kwa Mat 28 (“mawanga" ne "nze ndi wamu nammwe ennaku zonna”) ne Lub 28:14, 15 (“ebika byonna eby'omu nsi" ne "Ndi wamu naawe”).
- b. Yiga Kuv 19:3-6.
- 1) Isiraili yalina omulimu gw'okugonda n'okwekuuma okunyweza endagaano.
 - 2) Isiraili yalina omukisa:
 - a) Baali bakubeera kya bugagga kya muwendo (ettabaaza eri amawanga).
 - b) Baali ba kubeera bwakabaka bwa bakabona (abaweereza eri ensi, ababuulira obwakabaka bwa Katonda, abatabaganya amawanga ne Katonda).

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

c) Baali ba kubeera ggwanga tukuvu (eryawuddwa) (okwawula erinnya lya Mukama mu mawanga). Ddala ddala Isiraili yaweebwa omukisa nga bava mu Misiri. Omukisa gwakozesebwa okugulumiza erinnya lya Mukama mu mawanga.

c. Soma oyige Zab 67:1-7.

1) Genderera ensonga lwaki Katonda awa emikisa mu nyiriri 2 - 5 ne 7.

2) Isiraili yaweebwa emikisa olw'okuwa amawanga amalala omukisa. Kino kyekyaali ekisuubizo kya Isiraili mu ndagaano ya Ibulaimu.

C. Omukisa gwa Isiraili.

1. Soma oyige Lub 12:1-3 era (emikisa esatu egiweebwa).

a. “Ndikufuula eggwanga eddene” (oluny 2a).

b. “Naakuwanga omukisa” (oluny 2b).

c. “Era naakuzanga erinnya lya (oluny. 2c).

1) Katonda yanyweza kyeyali alina okola mu Ndagaano Ye. Yawa Isiraili omukisa. Teyabasuubira kusobola kuwa mawanga mukisa okujjako nga Amaze kusooka kubawa mukisa (Katonda talitugamba kukola kintu kyetutasobola kukola -- laba Mat 25:15 ne 1 Kol 10:13).

2) Katonda yateekawo omukisa okusobola okunyweza ekisuubizo.

2. Emikisa okusikiriza abalala.

a. Yekaalu yaleeta abantu bangi mu Isiraili (laba 1 Bassek 8:41-43).

1) Jukira nti Katonda yagamba nti ajja kukuza erinnya lyabwe (Lub 12:2c).

2) Lwaki? Abantu bonna ab'omu nsi basobole okumanya erinnya lye (1 Bassek 8:43).

3) Mungeri eno, Isiraili yaweebwa omukisa okunyweza ekisuubizo kyayo.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

- b. Ekifo Isiraili weeri kyasika abantu bangi.
 - 1) Yalinsingimu.
 - 2) Ate nga, yali wakati wa zi semazinga satu.
 - 3) Yali masangazira agali mu kifo ekirungi mu nsi.
 - 4) Katonda yagamba nti yali wa kufuula Isiraili ggwanga ddene (Lub 12:2a). Wano era Katonda yawa Isiraili omukisa okunyweza ekisuubizo.
- 3. Omukisa gw'okugaziwa.
 - a. Ekifo Isiraili weeri kyakola nga ekifo mu buli ngeri ekinatuma abamisani okufuluma okugenda. Awatali kufuba nnyo, Isiraili yasobola okufuluma okugenda eri ebitundu bingi wamu n'abantu bangi.
 - b. Mu Ndagaano Enkadde yonna tulaba ababaka "nga batumibwa" okugenda mu mawanga amalala okubeera omukisa (Yusufu--laba Lub 50:20, Danyeri, Ezeza, Yona, wamu "n'abaweebwa amagezi n'obuyinza" eri amawanga mu bitabo bya bannabbi).
 - 1) Isiraili yaweebwa omukisa okutegeera Katonda.
 - 2) N'olwekyo, baalina ekisuubizo okuleeta okutegeera okwo eri abalala.
- 4. Obubaka nga omukisa ogusingira ddala.
 - a. Omukisa gwa Isiraili ogwasingira ddala gwaali nti Katonda yabebikulira. Baali basobola okumanya Katonda (laba Zab 73:28).
 - b. Isiraili yali enkolagana n'okwogeraganya butereevu ne Katonda. Baafuna obubaka okuva eri Katonda ate n'ebawaayo okububuulirako abalala.
 - 1) Obubaka bwawumbibwambibwako mu Mi 6:8.
 - 2) Katonda yawa obubaka okuyita mu kwebikulira mu mannya Ge (okusingira ddala Yakuwa--Katonda Nyini buyinza bwonna--Kuv 3:13-15).

Eby'okuwandiika —

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

3) Obubaka bwali bwa bulokozi (laba Yob 19:25-27).

a) Gwaali mukisa okuba n'obubaka. Gwaali mukisa.

b) N'olwekyo, gwaali mulimu na buvunanyizibwa bwaabwe okububuulira. Isiraili yalina emikisa mingi okusinga abalala. Naye era baalina obuvunanyizibwa bungi (jukira enono y'obwakabaka mu Mat 10:8 ne Luk 12:48).

D. Isiraili Kyeyakola.

1. Isiraili kyeyakola tekyaaali kirungi. Katonda yabawa omukisa naye nebamujeemera nga basinza ebifananyi. Tebatuukiriza buvunanyizibwa bwabwe.
2. Katonda yabakkiriza okuba ne kabaka. Ekyo kyabaviiramukweyongera kusinza bifananyi. Eky'enkomerero, obwakabaka bweyawulamu (soma 1 Bassek 11:1-13).
3. Isiraili teyakkiriza kusaasira kwa Katonda oba kukangavula kwe (Yer 3:1-14 okusingira ddala 3-5). Newankubadde kyaali bwekityo, Katonda yali wa kukomyawo abaasigalawo (Ez 20:30-38).
4. Isiraili yasinza bifananyi, yajeema, era yegulumiza. Yagaana ekisuubizo kye okubeera obujulizi eri amawanga. Kino kyalagibwa bulungi bwekyakolebwa Yona.
5. Katonda "yayamba" Yona okugondera ekiragiyo okugenda eri amawanga ng'akozesa lukwaata. Ebibya Mukama byalonze bwebitewaayo kugondera kiragiyo kya kubuulira njiri, ekivaamu, kyebalina okukola bajja kukikola nga tebaskyesiiimide.
 - a. Okujulira kwa Isiraili kwaali kutandise okubeera ekivume ku nteekateeka ya Katonda ey'okubuulira enjiri.
 - b. Tebaali mukisa. N'olwekyo, baalekerawo okubeera omukisa nebafuuka omukisa oguteesiimide. Kino kyaali kiyitibwa okusaasaana, oba okuwanganguka.
6. Okusaasaana oba (Okuwanganguka).
 - a. Isiraili yawangangukira mu Busuuli mu mwaka 722 BC (Nga Yesu Tanajja).
 - b. Yuda yawangangukira mu Babulooni mu mwaka 587 BC (Nga Yesu Tanajja).

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

- c. Kwaali kuva mu abo abaasigalawo (abo abawonawo nebasigala nga besigwa) Katonda mweyatandika okuzaamu amaanyi ebigendererwa bye eby'okubuulira enjiri nate.

- 1) Mu buwanganguse, Abayudaaya baabunya ekigambo kya Katonda mu Babulooni ne mu Buperusi mwonna.
- 2) Oluvanyuma nebabunya ekigambo kya Katonda mu Buyonaani ne Roma ng'Abayudaaya abasenze mu bifo eby'enjawulo (tebaalina ggwanga okutuuka mu 1948).

Eby'okuwandiika —

E. Okuyitamu mu Bfunze.

1. Katonda yasalawo okukola omulimu gwe ogw'okubuulira enjiri ng'akozesa kibya (Isiraili)).
2. Nebakola endagaano: Katonda yali wa kubawa mukisa basobole okuba omukisa n'okuwa abalala omukisa. Mungeri eno, amawanga gandifunye okumanya n'okutegeera Katonda n'obubaka Bwe obw'obulokozi. Obujulizi bwandiweereddwa, mu bigambo ne mu bikolwa okuyita mu Isiraili egondede Katonda (Bar 4:11; Yak 2:23).
3. Katonda yawa Isiraili omukisa.
4. Isiraili ye yakozesa mikisa egyo okubeera omukisa eri amawanga amalala.
5. Katonda neyesigaliza emikisa, ekyabaviiramu okuwanganguka. Nekiba nti, entegeka ya Katonda ey'okubuulira enjiri okuyita mu Isiraili yagenda mumaaso nga tebeesiimide.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Kozesa ekifananyi ekiddako wansi okusitulawo okukubaganya ebirowoozo n'okukozesa byetwakamala okwogerako.

Lub 12: 1-3 (laba Zek 8:13)

Katonda akuwa omukisa

Owa abalala omukisa

Luk. 6:38 (laba Yak. 4:3)

Oweereddwa

Olina okugaba

Gennderera: Waliwo okusalawo kubanga waliwo omukisa. Omukisa gyegweyongera, okusalawo gyekweyongera. Okusalawo gyekweyongera, omukisa gyegweyongera okubaawo.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

III. Isiraili, Kristo, n'Obwakabaka.

Omuwandiisi Kyakyogerako:

Essira ly'okubuulira enjiri mu Ndagaano Enkadde lyeyongerayo mu Ndagaano Empya. Ekitabo ekisembayo eky'Endagaano Enkadde kiri Malaki. Kissa essira era ne kinenya okulemwa kwa Isiraili okubuulira amawanga amalala (Mal 1:11), era kisitula okusuubira kw'okujja kwa Masiya (Mal 3:1).

A. Isiraili n'Obwakabaka Obujja.

1. Isiraili teyategeera kujja kwa Bwakabaka. Baali balindirira nkyuukakyuuka mu byabufuzi. Baali basuubira kulaba bufuzi bwa kuni (bwa buliwo).
2. Kristo yaleeta obwakabaka bw'Omwoyo.
 - a. Baabuzabuzibwa n'ebigambo nga Mat 4:17 ne Yok 3:3, 5.
 - b. Baagezaako okubitegeerera mu ngeri y'omusango ogusalirwa amawanga, nga gusalibwa Masiya omufuzi wa Isiraili.
 - 1) Okubuzabuzibwa kuno kwavaamu kukomererwa kwa Yesu kubanga teyatuukiriza bisanyizo byabwe eby'obwa Masiya. Baamuyita muvoozi.
 - 2) Okutegeera kwabwe okw'obwa Masiya kwaali kugwa mu kiti kya byebayaanira kulw'eggwanga lyabwe. Baali bazibiddwa amaaso. Baali tebasobola kulaba ntegeka ntuufu awamu n'ekigendererwa kya Masiya.
 - 3) Obwakabaka bwa Katonda kwekufuga kwa Katonda. Si kifo bufo era si bantu buntu.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

3. Abayudaaya tebaategeera bulungi bwakabaka bwa Katonda. Kyaali kyaama. Kyaali kikweekeddwa (Mak 4:11). Naye ekyaama kyabikuliirwa abo abalina amatu okuwulira.
 - a. Obwakabaka bukolera mu bantu mu ngeri biri ez'enjawulo:
 - 1) Tebunajjira ddala mu bujjuvu kubanga tebunaba kuzikikiriza ddala nfuga ya bantu.
 - 2) Bwamala dda okujja kubanga bulumbagana enfuga ya Sitani.
 - b. Mu kifo ky'ebyobufuzi n'enkyuukakyuuka ez'ebyebweeru, obwakabaka buvaamu nkyuukakyuuka za bya mwoyo na bya munda.
 - c. Mu kifo ky'okubeera wano n'amaanyi (ag'omuliro n'okuzikiriza), buli wano mu kumatiza nga bukakasa.
 - 1) Obwakabaka buli wano n'amaanyi nga aga Pentekoote (Mak 9:1).
 - 2) Nay'ate, si ga kuzikiriza (omuliro laba Mat 3:11 ne Luk 9:51-55), naye ga kumatiza (akabonero oba obukakafu -- laba Yok 2:11 ne Mak 16:20).
4. Yesu yagaana okumuwa obwakabaka obukwaatikako era obw'engeri y'ebyensi (Mat 4:8-10) olwa Yok 18:36.

C. Kriston'Obwakabaka.

1. Yesu yasinga nyo okweyogerako nga Omwana w'Omuntu (okukiikirira abantu).
 - a. Omwana w'Omuntu kiva mu Ezekyeeri (Ez 2:3; 3:17--genderera omulimu gw'obuminsani ku Mwana w'omuntu). Era genderera essira elisibwa ku kubuulira enjiri (Ez 37:28; 39:7).
 - b. Omwana w'omuntu era kiva mu Danyeri (Dan 7:13, 14). Nkula oba nfanana ki ey'obwakabaka eweebwa omwana w'omuntu
2. Kituufu. Okuva ku ntandikwa y'obuweereza Bwe, Yesu yali agenda kufuga nsi yonna. Nay'ate, yali si wakufuga kuyita mu mukukkiriziganya na Sitaani (Mat 4:8) kino kyalibadde kireka wabweeru amawanga gonna obutafuna bulokozi (Luk 4:24-26).

Eby'okuwandiika —

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

3. “Eri Omuyudaaya okusooka n'eri Abamawanga” (Bar 1:16; 2:10).
 - a. Omuyudaaya okusooka (laba Mat 10:5, 6, 18, 23).
 - 1) Abatume 12 (nga bakiikirira ebika bya Isiraili 12) **batumibwa** okubuulira ennyumbaya Isiraili enjiri.
 - 2) Lwaki basooka kugenda eri Isiraili?
 - a) Olw'ebigendererwa by'enkola ezinavaamu ebirungi. Omuyudaaya yali asobola okutegeera Enjiri. Yali eyogera ku Buyudaaya.
 - b) Olwa ngeri ki Isiraili gyeyali etwaalibwamu oba erabwamu. Mangu nyo, omusango gwaali gujja kujja ku Isiraili.
 - b. N'eri Abamawanga (laba Luk 10:1).
 - 1) Abantu 70 **baatumibwa** mu bibuga (eri Abamawanga).
 - 2) Mu mpisa z'Ekiyudaaya (okusinziira ku lunyiriri lwa Nuuwa omwaava amawanga) gaali amawanga 70.
 - 3) Abayivu abamu (abaasomerera ebya Katonda) balowooza nti ng'akabonero akalaga, Yesu **yatuma** abaminsani abasooka okugenda eri Abayudaaya n'eri abamawanga.
4. Kyangu okulaba ebigendererwa ebibiri mu buweereza bwa Yesu (eri Abayudaaya n'Abamawanga). Abantu abamu bagamba nti Yesu teyabuulira ba Mawanga. Kino sikituufu!
 - a. Yiga ku ky'okulabirako omwami w'ekitongole Omuruumi (Mat 8:5-13).
 - 1) Omwami w'ekitongole **OMURUUMI** yali Muyudaaya? Nedda.
 - 2) Bani abo abava mu buvanjuba n'ebugwanjuba? Abamawanga.
 - 3) Bani abaali abaana b'obwakabaka? Bayudaaya.
 - 4) Olaba enkyuukakyuuka eyali etandika okubaawo?
 - b. Soma era oyige ku ky'okulabirako ky'omukazi Omukanani (Mat 15:21-28).
 - 1) Omukazi **OMUKANANI** yali Muyudaaya? Nedda.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

- 2) Yesu yali nga agamba nti yali tayinza kubuulira/kuweereza eri Bamawanga. Songa, tumanyi nti yali amaze okuweereza eri Abamawanga bangi. Yesu yali mulimba? Nedda.
- 3) Yesu yali akikozesang'ekyokuyigirizisa. Yali ayigiriza abayigirizwa Be (abaali bagenda okutumibwa okuyigiriza amawanga) so si okugasalira omusango.
- c. Soma era oyige ku kyabaawo mu kyaalo kya Samaliya (Luk 9:51-56).
 - 1) **OMUSAMALIYA** yali Muyudaaya mu musaayi? Nedda.
 - 2) Yesu obulokozi yabwogerako mu ngeri eno. Yali ategeeza nti obulokozi bwali bwa Bayudaaya bokka? Nedda. Yali agamba nti obulokozi bwali bwa bonna.
 - 3) Genderera nti e 70 yabatuma amangu ddala nga yakasisinkana omukazi omusamaliya.
- d. Yiga Yok 12:32.
 - 1) Buli muntu analokolebwa? Nedda (Mat 7:13, 14).
 - 2) Yesu bweyagamba, "abantu bonna, "Yali ayogera ku bika by'abantu byonna. Abantu okuva mu mawanga gonna (Kub 7:9).
 - 3) Genderera nti Yesu yayogera okusinziira ku bibuuzo ebyabuuzibwanga Abamawanga (Yok 12:20-23).
- e. Yiga ku byabaawo ku luguudo olwe Maawu (Luk 24:27, 45-49).
 - 1) Yesu yabanyonyola ki? Yabanyonyola Ndagaano Nkadde.
 - 2) Endagaano Enkadde yaginyonyola atya? Yabalaga nti enteekateeka ya Katonda yali ya kubuulira njiri eri amawanga gonna.
 - 3) Jukira nti Lukka agenda mu maaso n'enjiri ye mu kitabo kya Bikolwa bya Batume. Yesu yagamba abayigirizwa Be ku nteekateeka ya Katonda ey'obuminsani (Luk 24:47). Oluvanyuma n'abatuma eri amawanga (Bik 1:8).
5. Ebigendererwa ebibiri eby'obuweereza bwa Yesu byalabwa mu kiragiyo kye ekyasembayo (Mat 28:18-20).

Eby'okuwandiika —

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

D. Enjiri ey'Obwakabaka.

1. Obwakabaka bunaggya ddi? (Mat 24:14).
 - a. Obwakabaka bwaggya dda ate tebungaba. Bwaggya dda mu Kristo, naye tebungaba kuggya mu bujjuvu bwabwo.
 - b. Bujja kujjira ddala mu bujjuvu bwabwo enjiri bwenebuulirwa eri amawanga gona.
 - c. Okuyaayaana kwaffe okusooka bwekunabeera nga kwa bwakabaka bwa Katonda (Mat 6:33), olwo tujja kukola byonna ebisoboka okutuukiriza ebyetaagisa obwakabaka bulyoke buje mu bujjuvu bwabwo. Ekyetaagisa kwe kubuulira enjiri mu mawanga gona. Okubuulira enjiri kiteekwa okuba nga kye kisooka mu bulamu bwa buli Mukristaayo.

Omuwandiisi Kyakyogerako:

Abakristaayo bonna betaaga babeere nga bewaddeyo eri omulimu gw'okubuulira enjiri. Abantu abamu bajja kuyitibwa okubeera abaminsani. Abantu abamu bajja kuyitibwa okuwagira abaminsani mu by'ensimbi. Abantu abamu bajja kuyitibwa okusabira omulimu gw'obuminsani. Abantu abamu bajja kukola mu ngeri z'okuweereza okulaba nti ebikolebwa bisoboka era bituukirira. Songa, Abakristaayo bonna balina okuba nga bewaddeyo eri okubuulira enjiri.

- d. Kigendererwa ki ekisinga obukulu mu kubeera mu bwakabaka obutanaba kujja mu bujjuvu bwabwo?
 - 1) Kubeera mu bulamu na ngeri eneyamba obwakabaka okujja mu bujjuvu bwabo. Kino kiyitibwa ngeri ya kubuulira njiri.
 - 2) Obwakabaka webuli kati. Lwaki? Bwa kukozezebwa okuleeta obujjuvu bw'obwakabaka.
 - 3) Tumanya Katonda tusobole okumumanyisa.
 - 4) Amaanyi (obunonero n'ebiyewunyo) wegali mu bwakabaka kati. Lwaki? Gakukozezebwa okubuulira enjiri eri amawanga (Mak 16:20).
 - 5) Obwakabaka "obwamala edda" okujja bubaawo okusobola okuleeta obwakabaka "obutanaba" kujja.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

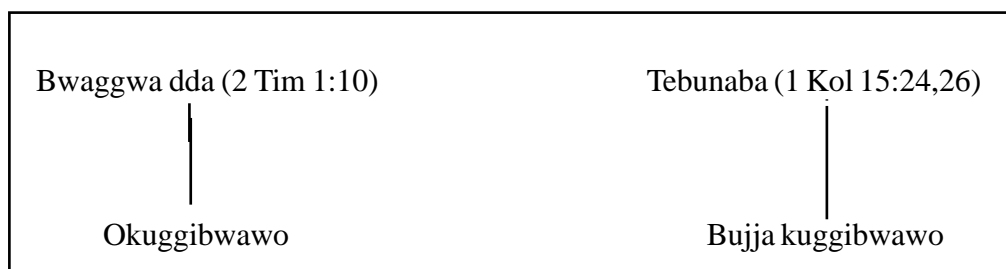
2. Obubaka, okubuulira enjiri, n'ekigendererwa (Mat 24:14).

a. Obubaka "y'enjiri ey'obwakabaka."

1) Okuwangula okufa.

a) Guno gwe mulimu gwa Katonda ogusinga okuba omukulu (1 Kol 15:26).

b) Okulangirira kw'obuwanguzi bwa Kristo eri okufa ge mawulire amalungi ag'obwakabaka. Obuwanguzi buno "bwaggwa dda" ate "tebunaba."

Mu nyiriri zombi ekigambo ky'oluyonaani kyekimu ekikozesebwa. Bwaggibwawo dda. Tebunaba kuggibwawo. Waliwo ebitundu bibiri mu kuzikiriza kw'ekibi kubanga waliwo ebitundu bibiri mu kujja kw'obwakabaka.

2) Okuwangula Sitani.

a) Kino nakyo "kyaggwa" ate tekinaba".

(1) Okuggwa - Sitani yawangulwa dda (Beb 2:14, 15--genderera nti ekigambo kyekimu eky'Oluyonaani ekiri wano kyekiri ne mu 1 Kol 15:24).

(2) Tannaba - Sitani ajja kusuulibwa mu nnyanja ey'omuliro (Kub 20:10). Kati akyakola (1 Peet 5:8 ne 2 Kol 11:14).

b) Enjiri ey'obwakabaka bwe bubaka. Obubaka bulangirira okuwangulwa kw'ekibi ne Sitani. Obuwanguzi "bwaggwa" ate "tebunaba."

Eby'okuwandiika —

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

3) Okuwangula ekibi.

a) Kino nakyo "kyaggwa" ate "tekinaba".

(1) Kyaggwa - Ekibi kyazikirizibwa (Bar 6:6 ne Beb 9:26 -- genderera nti ekigambo kyekimu eky'Olwebbulaniya kyekisangibwa mu Bar 6:6 nga bwekiri mu 1 Kol 15:24).

(2) Tekinaba - Oguvunda **gujja** kwambala obutavunda olwo tulyoke tugambe okufa ggwe okufa, okuwangula kwo kuli luuyi wa? Ekibi kiriwa? (1 Kol 15:54-56).

b) Obubaka buli nti toline kubeera wansi w'amaanyi ga kibi newankubadde ekibi wekiri.

4) Okuyitamu mu Bufunze.

a) Obubaka y'Enjiri ey'Obwakabaka. Amawulire amalungi (enjiri) gali nti waliwo obuwanguzi obw'okuwangula abalabe bo. Kati ne mu maaso gyebujja kwekulangirira obuwanguzi bwa Katonda.

b) Yiga ekipande kino wansi:

Obuwanguzi	Obuwanguzi Kati	Obuwanguzi Bw'omumaaso
Okufa	2 Tim 1:10	1 Kol 15:24 - 26
Sitani	Beb 2:14	
Ekibi	Bar 6:6	

Genderera: Ekigambo ky'Oluyonaani kyekimu kikoze sebwa mu buli lunyiriri (katergaysay). Buwanguzi bwa mirundi ebiri kubanga obwakabaka webuli "bwaggya" ate "tebunaba." Obubaka (amawulire amalungi ag'obwakabaka) ge mawulire amalungi ag'ebitundu byombi. Bwe bubaka obw'emirembe - Kati ne gyebujja mumaaso!

b. Ekigendererwa kiri nti obubaka "bulina okubuulirwa mu nsi yonna okubeera obujulizi eri amawanga gonna."

1) Tulina okukiraba mu ndaba ya baibuli ey'ebyafaayo okusobola okutegeera ekigendererwa. Tulina okulaba ebyafaayo ng'ebyafaayo by'obununu.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

- a) Isiraili yalondebwanga eggwanga eriminsani.
 - b) Isiraili yagaana obuvunanyizibwa bwe bweyali alina okukola (okubeera obujulizi eri amawanga).
 - c) Isiraili yatuukiriza obuvunanyizibwa bwe (okuzaalibwa kwa Kristo).
 - d) Isiraili yagaana Kristo. Omulimu gw'okubuulira enjiri gwajjibwa ku Isiraili (Mat 21:43).
 - e) Obuvunanyizibwa buweebwa eggwanga eddala -- Ekkanisa (1 Peet 2:9).
 - f) Ekkanisa ye yali eggwanga eppya eriminsani (Mat 28:19, 20).
- 2) Kyekitegeeza wakati w'okujja kwa Kristo okw'emirundi ebiri mu byafaayo kusangibwa mu kubunya enjiri mu mawanga (Mat 24:14).
- c. Ekigenderwa kiri "olwo enkomerero eryoke ejje."
- 1) Oyagala okulaba Yesu? Oyagala okulaba obujjuvu bw'obwakabaka? Onoonya eggulu eppya n'ensi empya?
 - 2) Bwoba onoonya ebintu bino, olwo onoyagala olunaku lwa Mukama lulindeko okutuuka (2 Peet 3:8-13). Ojja kwagala okubuulira enjiri mu mawanga!

IV. Okubuulira Enjiri n'Ekkanisa.

A. Okugondera Okwagala kwa Katonda.

- 1. Okwagala kwa Katonda gyendi kwe kuliwa? Nsooka kubuza: Biki byenjayaanira? Ngezaako okussa okuyaayaana kwange kube nga kugya mu kwagala kwe?
- 2. Oba newaddeyo nga Yesu bweyali (Yok 4:34), okufuula okwagala kwe ekitwaala ekifo ekisooka mu bulamu bwange? Nyinza okuba owa mazima ne ngamba: so si nga bwe njagala, naye byoyagala bikolebwe? (Luk 22:42)
- 3. Yesu yatambulira mu kugondera okwagala kwa Katonda. N'olwekyo yasobola okwogera ebigambo bya Yok 17:4. Mu kiseera ekyo kyalabika nga nti Yesu yali talina kyakoze.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

4. Nay'ate, okuba n'omukisa mu bulamu tekupimibwa kusinziira ku mitindo gya nsi. Kupimibwa kusinziira ku kugonda.
5. Yesu yali muwulize okutuuka ku nkomerero (Luk 23:46). Nekiba nti, yali wa mukisa. Yali wa mukisa okusinga omuntu omulala yenna (Baf 2:9-11). Ate agulumiziddwa okusinga omuntu omulala yenna.
6. N'olwekyo, n'obuyinza bwonna (Mat 28:18). Ajja kutuukiriza Mat 16:18.

B. Ekkanisa mu Kitabo kya Bikolwa Bya Batume.

1. Ekitabo kya Bikolwa byafaayo bya kubuulira njiri mu kkanisa eyasooka. Mu Bikolwa, tulaba omulimu gw'Ekkkanisa mu kubuulira enjiri. Tusobola okuyiga enkola z'obuminsani.
2. Mu Bikolwa 1:8, tulaba okulagirwa okubuulira enjiri. Ekitundu ekisigaddewo ekya Bikolwa kiriwo okulaga engeri Ekkanisa eyasooka gyeyayanukulamu ekiragiwo.

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Wekeneenye era oyige ekifananyi kino wansi ate oyogere ku kuddiringana kw'okugaziwa kw'okubuulira enjiri okwa Bik 1:8.

Bikolwa 1	Bik 8	Bik 8:4	Bik 10	Bik 13...
➡	➡	➡	➡	➡
Yerusaalemi	Buyudaaya	Samaliya	Abamawanga	Enkomerero z'Ensi

3. Omugaso gw'okubuulira enjiri gulabwa mu ntandikwa ya Bikolwa. Gerageranya Bikolwa 1 ne Matayo 24:

Matayo 24	Bikolwa 1
Enkomerero yaddi (olunyiriri 3)	Enkomerero yaddi (olunyiriri 6)
Eky'okuddamu (olunyiriri 14)	Eky'okuddamu (olunyiriri 8)

Okubuulira enjiri kwa mugaso gwa ngeri ki? Yesu agezaako okukaatiriza omugaso gw'okubuulira enjiri. Enkomerero esinziira ku kubuulira enjiri.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

4. Ekiddako (okujjula Omwoyo Omutukuvu ku lunakulwa Pentekoote) nakyo kyalaga omugasogw'okubuulira enjiri.
 - a. Mu ngeri emu, okubuulira enjiri kwatuukirizibwa mu ngeri eya kabonero kwolwo olunaku. Ennimi zonna (amawanga) ezakiikirirwa mu kifo ekyo baali "babawulira nga bogera mu nnimi zaabwe" (Bik 2:6).
 - b. Genderera olabe okukwaatagana okuliwo okujja kw'Omwoyo Omutukuvu kwalina ku kubuulira enjiri mu Luk 24:46-49.
5. Ng'ekozesa amaanyi ag'Omwoyo Omutukuvu, Ekkanisa yatandika okukula mu Yersaalemi.
 - a. Kati mu suula 8, tulaba nti ekitundu eky'okubiri eky'okubuulira enjiri kitandika (8:1).
 - b. Mu suula eye 10 n'eye 11 ekitundu eky'okusatu kitandika.
 - 1) Firipo, Peetero ne Yokaana baakozesebwa okutuukirira Abasamaliya n'enjiri.
 - 2) Peetero yakozesebwa okuggulawo oluggi eri Abasamaliya okuyita mu kussibwako emikono (8:14-17).
 - a) Jukira: Peetero yaweebwa ebisumuluzo by'obwakabaka mu Mat 16:19.
 - b) Okubuulira kwe kyaali kisumuluzo ekyaggulawo oluggi eri Abayudaaya mu Bikolwa 2.
 - c) Kati ate mu Bik 8, yakozesebwa n'eri Abasamaliya.
 - d) Mu Bikolwa 10 yakosezebwa okuggula oluggi eri Abamawanga.

Eby'okuwandiika —

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

- 3) Webwatuukira mu biseera bya Bik 11:18, kirabikira ddala nti enjiri yali esobola era ng'erina okugenda mu mawanga.
 - a) Kati awo omuminsani yatumibwa e Antiyokiya (11:22-24). Omuminsani omulala neyegatta ku mulimu (11:25, 26). Omulundi ogusooka Ekkanisa netegeerekeka nga ekintu ekirala ekitali kibiina kya Bayudaaya. Abayigirizwa nebatandika okuba Abakristaayo (11:26).
 - b) Oluvanyuma, mu Bik 15, tulaba ekibuuzo kino "kyetaagisa oba tekyetaagisa Bukristaayo kubaamu buwangwa bwa Kiyudaaya." Kyaali tekyetaagisa. Obukristaayo bwezuulira ki kye bufanana.
6. Ekitundu ekisembayo eky'okubuulira enjiri kyayingirira ddala mu kukola kwenyini mu Bik 13. Abaminsani baatumibwa eri "enkomerero z'ensi" Ngeri ki gyebatumibwa okugenda?
 - a. Baatumibwa Omwoyo Omutukuvu:
 - 1) Baayitibwa Omwoyo (13:2).
 - 2) Baatumibwa Omwoyo (13:4).
 - b. Baatumibwa Ekkanisa:
 - 1) Baayitibwa Ekkanisa (mu lunyiriri 2 Omwoyo yayogerera mu bukulembeze bw'Ekkanisa).
 - 2) Baatumibwa Ekkanisa.
 - a) Okuyita mu kussibwako emikono (olunyiriri 3).
 - b) Baategezanga ekkanisa eyabatuma (14:26, 27) biki ebigenda mu maaso. Baali wansi wa Kkanisa gyebaali bavaamu. Ekkanisa mwova ky'ekikozesebwa kya Katonda mu kutuma abaminsani (newankubadde kiragibwa bulungi nti ekkanisa mwova si y'efuga obuweereza bw'abaminsani --omuminsani yalina obuyinza ku buweereza bwe).

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

C. Obuweereza bwa Paulo obw'Obutume.

Eby'okuwandiika —

1. Okuyitibwa kwa Paulo (laba Bik 26:15-19).
 - a. Omutume ye muntu atumibwa (ekigambo omuminsani kiva mu Lutatini.”)
 - b. Paulo yategeerera ddala okuyitibwa kwe okw'obuminsani (Bar 1:14, 15). Kino kikulu. Awatali kutegeerera ddala, omuminsani ajja kuba mwangu okuwangulwa omubi.
2. Okweteekateeka kwa Paulo mu buweereza.
 - a. Kristo yalonda Paulo ku kulokoka kwe. Nay'ate kyatwaala emyaka wakati wa 7 ne 17 okumuteekateekera omulimu gw'obu minsani.
 - b. Obukulembeze bwebuba bunaaba bwa maanyi wabaawo akaseera akawanvu ak'okunywezebwa n'okukula. Ebiseera ebisinga, okukula kuno kubaamu okugezesebwa n'obuzibu bungi (Bar 5:3-5 ne Yak 1:2-4).

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yiga era oyogere ku kipande kino wansi eky'okweteekateeka kw'obuweereza bwa Paulo.²

Okulokoka	Okujulira n'Okugaanibwa	Okubuliririramu	Okutendekebwa	Obuweereza Bwenyini
Oluguudo olugenda e Damasiko	Damasiko ne Yerusaalemi	Buwarabu	Talusisi ne Kirukiya	Antiyokiya n'okubuulira enjiri mu mawanga

3. Enkola za Paulo ez'okubuuliramu enjiri (laba Bik 26:18).
 - a. “Okuzibula amaaso gaabwe.”
 - 1) Obusobozi bw'okubuulira enjiri mu buli buwangwa.
 - 2) Obusobozi bw'okufuula enjiri okuba mu bikolwa.
 - 3) Obusobozi bw'okukozesa enjiri eri ebyetaago byennyini.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

- b. “Okubaggya mu kizikiza okubazza mu kitangaala.”
 - 1) Obusobozi bw'okulaga omusana.
 - 2) Obusobozi bw'okulaga Yesu.
- c. “Okubaggya mu maanyi ga Sitani okubazza eri Katonda.”
 - 1) Obusobozi bw'okukulemba omuntu okumutuusa mu kwenenya.
 - 2) Obusobozi bw'okukulemba omuntu okumutuusa mu kugondera Kristo okubeera Mukama w'obulamu bwe.
 - 3) Obusobozi bw'okuweereza okusumululwa bwekiba kyetaagisa.
- d. “Basobole okusonyiyibwa ebibi.”
 - 1) Obusobozi bw'okukulemba omuntu okumutuusa mu bulamu obuggya olw'okukkiriza.
 - 2) Obusobozi bw'okukulemba omuntu okumutuusa eri obukakafu bw'obulokozi.
- e. “Basobole okufuna obusika mwabo abatukuziddwa olw'okukkiriza.”
 - 1) Obusobozi bw'okufuula eyakaloka omuyigirizwa.
 - 2) Obusobozi bw'okukulemba omuntu okumutuusa mu kwenyigira mu bulamu bw'omubiri gwa Kristo.
- 4. Ekibinja kya Paulo eky'obuminsani.
 - a. Kikulu okutegeera nti Paulo teyali yekka mu mulimu gwe.
 - b. Paulo yakolera mu kibinja. Genderera ebyawandiikibwa bino: Bik 13:2, 5, 13; Bik 15:36, 40; Bik 18:2-5; Baf 4:3.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

5. Okwolesebwa kwa Paulo ku buminsani.

- a. Enkola za Paulo za njawulo nnyo ku nkola z'ennaku zino nyingi.
- b. Eri Paulo, omulimu gw'okubuulira enjiri kyategeezeza kugenda mu bitundu bitanaba kutuukamu njiri. Amaaso ga Paulo yagasimbanga awatayatulwanga linnya lya Yesu (Bar 15:20).
- c. Paulo yatandikanga era n'alera ekkansa ento. Nalyoka awaawo okugenda mu bitundu, ebirala awatanatuuka njiri (Bar 15:14-25).
- d. Abaminsani bangi ab'ennaku zino balemererwa okuva mu kifo, ekivaamu enkola z'okulindirira okuyambibwa zezitandikawo.
- e. Paulo yasobola okuvangawo kubanga:
 - 1) Teyasuula kwesebwa kwe kw'okubuulira enjiri mu mawanga (okugenda mu bitundu omutanabuulirwa njiri).
 - 2) Yesiga Omwoyo Omutukuvu okutwala mu maaso n'okumaliriza omulimu ogwatandikibwa (Baf 1:6; 1 Bas 5:23, 24; 2 Bas 3:3).
- f. Ebyaavangamu byaali birungi okusinga bwekyandibadde singa yasigalawo:
 - 1) Enjiri yasobola okugenda mu buli kitundu ekimanyiddwa ku nsi (Bar 15:19).
 - 2) Ekkansa eza maanyi ezitalinda bamale kuziyamba zatandikibwawo mukifo ky'ekkanisa enafu.

Eby'okuwandiika —

D. Ekigendererwa ky'Okubuulira Enjiri.

- 1. Ekigendererwa kyenini kyeki? Ekinavaamu kyeki?
 - a. Mu kitabo kya Bikolwa, ekivaamu y'ekkanisa mu kitundu.
 - b. Lwaki?
 - 1) Emirimu egyetaagisa egy'omubiri gwa Kristo gilaga okubaawo kw'ekkanisa mu kitundu.
 - 2) Wateekwa okubaawo ekkansa etandikiddwa mu kitundu kisobozese omulimu gw'obuminsani okubeerawo.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

2. Ekkalisa kyeki?

- a. Ebifanagana mu baibuli ebikozesebwa okulaga Ekkalisa bissa essira ku nkolagana ennamu, eya mazima, n'omukwano eri wakati wa Yesu n'ekkalisa.
- b. Ekkalisa mubiri gwa Kristo, Nolwekyo, ekola omulimu munene mu kukola omulimu gw'okubuulira enjiri y'omutwe (Mukama waffe Yesu).
- c. Tulina okubeera n'endowooza ya baibuli ku kkalisa.
 - 1) Endaba yaakyo mu bugazi/mu byafaayo.
 - a) Mu bugazi--Ekkalisa gwe mubiri oguweebwa Kristo. Ejja kutwaala mu maaso omulimu Gwe, nga gwe mulimu gw'obwakabaka bwa Katonda.
 - b) Mu byafaayo--Ekkalisa erimu abantu ba Katonda bakozeze mu byafaayo by'obununuzi.
 - 2) Ekkalisa ya maanyi era "enkola zaayo za maanyi." Si kibiina ekikolera ku nkola eteekeddawo abantu.
 - a) Eriwo lwa kisa kya Katonda. Ezimbiddwa lwa kisa kya Katonda era etegekeddwa n'omubiri gw'omuntu.
 - b) Bantu naye si ntegeka.
 - c) Erina obulamu. Si kibiina.
 - d) Lowooza ku: 1 Kol 12; Bar 12:5-8; Bef 4:1-16; 1 Peet 4:10, 11.
 - 3) Ekkalisa bantu ba Katonda. Bantu ba Katonda abakungaanira awamu nga bassa kimu. Bayitibwa okuva muni era bayitibwa okuba nga bali wamu.
 - a) Ekkalisa bantu. Si kibiina ekikolera ku nkola za bantu newankubadde erina entegeka.
 - b) Si bantu abesudde oba abesaze ku balala. Bantu abali awamu.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

c) Gerageranya Kuv 19:5, 6 ne 1 Peet 2:9. Mu byafaayo, Ekkansa be bantu ba Katonda.

d) Nga abantu b'Omwoyo, Ekkansa b'ebantu b'Omwoyo Omutukuvu. Bakristaayo ababeera awamu.

d. Ekkansa n'omulimu gwaayo (laba Mat 25:14-30).

1) Ekkansa eterekeddwa enjiri.

2) Ejja kubalibwa okusinziira ku ngeri gyekozesa Enjiri n'engeri gyegikubaganyamu.

Eby'okuwandiika —

V. Omugendo gw'Abakristaayo Mu Nsi.

A. Ebyafaayo by'Okubuulira Enjiri.

1. Kati twagala tuyige engeri enjiri gyeyabuna muni yonna mu biseera by'Ekkansa.
2. Tulina okukitegeera nti okukula kw'obwakabaka kwekweese era tekutegeerekeka (Mat 13:31-33). Nolwekyo, ebyafaayo tetubiraba, ng'ensi bwebiraba. Obwakabaka bwa Katonda bubadde nga bukula. Obujulizi bw'enjiri bubadde nga bulangirirwa.
3. Ekifananyi ekiddako eky'a Ralph Winter³ kiraga emyaka 4000 egy'ebyafaayo by'okubuulira enjiri.
 - a. Genderera nti waliwo ebiseera 10, nga buli kiseera kimala emyaka nga 400 egy'enteekateeka ya Katonda ey'okubuulira enjiri.
 - b. Mu Lub 1-11, tulaba ebizibu byetwayogerako nga tutandika essomo lino.
 - c. Mu Lub 12, tulaba okutandika kw'emirembe e 10.
 - d. Mu makatti ddala ag'emirembe gino e 10 wewali ekisingira ddala obukulu eky'aaliwo eky'okulumba kuno. Eky'aaliwo bwe bulamu bwa Yesu.
 - 1) Yesu nga tanajja tulaba emirembe e 5.
 - 2) Oluvanyuma lwa Kristo tulaba emirembe e 5 egy'omulembe gw'Ekkansa..

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

- e. Genderera nti waliwo engeri ez'enjawulo Katonda mwamalira ebigenderwa bye eby'okubuulira.
 - 1) Emirundi mingi ababuulira enjiri tebakolagana mu ngeri ya bwa nakyeewa.
 - 2) Ne bwekiba bwekityo, ebigendererwa bya Katonda tebisobola kuziyizibwa (Yob 42:2).

Eky'okubaganyako Ebirowoozo

Yogera ku kipande kino wansi, ekinyonyola emilembe e 10 egy'ebyafaayo by'okubuulira enjiri.

4000BC
|
Lub 1-11
|
2000BC

Emyaka Mwekyaali	Emilembe Kumi	Ababuulira Enjiri	Enkola
2000-1600	Bajjajja mu Njiri	Ibulaimu	Okugenda nga kwa kwewaayo
1600-1200	Obusibe mu Misiri	Yakobo	Okugenda nga si kwa kwewaayo
1200-800	Balamuzi	Isiraili	Kulumbibwa nga bakoze ebisikkiriza
800-400	Bassekabaka	Abayudaaya Abawangangusibwa	Kulumbibwa nga bakoze ebisikkiriza
400-0	Nga tebanagenda mu buwanganguse	Abayudaaya abaasaana	Okugenda nga si kwa kwewaayo
Yesu ajja naggya okutumbwa okukulu ku ggwanga eriminsani (Isiraili) kubanga tebakozeseza mikisa gyabwe kubeera mukisa eri amawanga. Okutumbwa okukulu akuwa eggwanga edala (Ekkanisa). Lowooza ku Bar 11:13-22a, Mat 28:18-20			
0-400	Roma	Kkanisa Eyasooka	Kugenda kwa Kwewaayo na Butewaayo
400-800	Abenyooma	Bantu ba mu kifo Tebabeera mu bantu	Kulumbibwa; Kwewaayo kugenda
800-1200	Abaviiki	Baddu	Kulumbibwa; kugenda nga tebesaliddewo
1200-1600	Abasalakeni	Bannadiini Balwaanyi	Kwewaayo kugenda
1600-???	Nkomerero za Nsi okw'omulembe omuggya	Kubuulira Njiri	Kwewaayo kugenda

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

4. Eky'omukisa omubi, tewali njawulo nene wakati wa Isiraili n'Ekkansa.
Tulaba ekintu kyekimu.

Eby'okuwandiika —

- a. Emikisa egifunibwa tegigabanwa.
- b. Ekivaamu nga gigibwaawo.
 - 1) Eky'okulabirako, Abaruumi tebatuukirira ba Babbari (abenyooma). Kiki ekyabaawo?
 - 2) Ababbabbari baafuna emikisa gy'Abaruumi (jukira enono ya Zab 76:10--watera okubaawo enkyuukakyuuka mu Bufuzi bwa Katonda).

B. Abaruumi n'Ababbabbari (Abenyooma).

1. Okuwangula Abaruumi (0-400 A.D.-- nga Yesu amaze okujja).
 - a. Tekimanyiddwa bulungi ngeri Roma gyeyafuuka Nkristaayo.
 - 1) Nay'ate, kimanyiddwa bulungi, nti si bingi ebyakolebwa ababuulizi Abaruumi okugaziya n'okubunya Obukristaayo.
 - 2) Okubunya Obukristaayo kwabaawo okuyita mu kugenda nga tebesiimidde.
 - 3) Mu 312 A.D., Constantine (omukungu mu Roma) yerangirira okubeera Omukristaayo. Mu 375 A.D., Obukristaayo bwafuuka eddiini entongole eya Ruumi.
 - b. Nay'ate, Obukristaayo Oburuumi tebulina kyebwakola kutuukiriza Kutumibwa Kukulu.
2. Okuwangula Ababbabbari (400-800).
 - a. Obukristaayo Oburuumi bwakola kitono okubuulira Ababbabbari enjiri.
 - 1) Ababbabbari bwebalumba baali wakiri nga balabyeko era nga babaddeko mu nono z'Obukristaayo.
 - 2) Nekiba nti, olulumba olwo lwalimuko obuntubulamu era Ruumi teyazikkirizibwa.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —

- b. Ababbabbari baasikira empisa y'obuwangwa bw'Ekikristaayo.
 - 1) Bafuuka Bakristaayo.
 - 2) Baakola kinene nnyo eri Obukristaayo n'okubangula abantu.
- c. Nay'ate, tebenyigira nnyo ku kutuukiriza Kutumibwa Kukulu.

C. Abaviiki, Abasalakeni, n'Enkomerero z'Ensi.

- 1. Okuwangula Abaviiki (800-1200).
 - a. Ababbabbari bassa essira ku kubuulira enjiri, naye essira lyabwe tebalissa ku Baviiki mu Mambuka.
 - b. Nekiba nti, Abaviiki bwebaluumba, baazikiriza buli kintu, kubanga baali tebamanyi mpisa za Bukristaayo.
 - c. Abakristaayo Ababbabbari tebabuulira bakafiiri njiri. Kale, abakafiiri bajja gyebali. Omulundi omulala, nga balumba “abawanguzi bawangulwa olw'okukkiriza kw'abawambe baabwe.”
 - d. Okulumba kwa Baviiki kwavaamu mikisa na kabenje.
 - 1) Obukristaayo nebubuna.
 - 2) Nay'ate, tewabuna kuyita mu babuulizi bewaddeyo nga besiimidde.
- 2. Okuwangula Abasalakeni (1200-1600).
 - a. “Okubuulira enjiri” kw'Ababuulizi kaali kabenje. Baagezaako okukaka okubunya Obukristaayo. Ebbala lino mu byafaayo by'Obukristaayo kujja ku Basiraamu ebyaabwe okubiwa abalala.
 - b. Ekiseera kino kyagwa na Nkyuukakyuuka. Waliwo engeri y'obulamu obuggya.
 - c. Okugaziwa munsu yonna kwatandika. Obwakabaka nga obwa Spain bwatandika okutuma abavumbuzi okusobola okugaziya obwakabaka bwabwe. Obukristaayo bwagenda nabo.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

3. Okutuuka ku nkomerero z'Ensi (1600-2000).

- a. 1600-1800: Waaliwo okussa essira kungi ku kubuulira enjiri mu Kkanisa ya Roma.
- b. 1800-2000: Abapolositante eky'enkomerero bazuukuka okubuulira enjiri.
- c. Ekkkanisa mu nsi ezitali za bazungu yatandika. Yali yetegese okutandika okufuga mu by'omwoyo nga bwekiri mu nsi ezitali za bazungu bwezetegese kaakati okufuga mu by'obufuzi.

D. Ebitundu Ebisatu Eby'okugaziwa Mu Mu Mulembe Ogusembayo (okusingira ddala okuva mu 1800-2000).

1. Ekitundu ekisembayo (1792-1910).

- a. Kyatandika n'obuweereza bwa William Carey. Yasoomooza Ekkkanisa ya Bapolotesitante okubaako kyebakola ku kiragiro ky'okubuulira enjiri.
- b. Waaliwo ebibiina by'abayizi ebibuulizi by'enjiri. Ebibiina ebibuulizi by'enjiri byatandikibwawo.
- c. Waaliwo okwewaayo kunene. Abaminsani abagenda okubuulira enjiri eri abatawuliranga njiri ebiseera ebisinga bafiranga mu myaka ebiri.
- d. Essira lyatekebwa ku mbalama za nyanja.
- e. Abaasoma eby'okubuulira enjiri batandika okunyonyola ebitundu by'okukula eby'enjawulo ebiri wakati w'okubuulira enjiri n'ekkanisa etandikiddwa mu kitundu.
 - 1) Ekitundu ekitandika--okumanyagana n'abantu okusooka.
 - 2) Ekitundu ky'obuzadde--abaminsani batendeka abakulembeze bannansi.
 - 3) Ekitundu ky'okukolagana--abakulembeze bannansi bakolera wamu kyenkanyi n'abaminsani.
 - 4) Ekitundu ky'okwenyigiramu--abaminsani tebenkanankana na bannansi. Babyenyigiramu nga bamaze kuyitibwa (okwanirizibwa bannansi).
- f. Enono esinga obukulu ey'okubuulira enjiri yatekebawo. Omuminsani alina okwejjako omulimu (alina okutendeka abakulembeze bannansi bakulembere olwo nno ye asobole okweyongerayo).

Eby'okuwandiika —

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

2. Omulembe ogw'okubiri (1865-1980).

- a. Gwatandika n'obuweereza bwa Hudson Taylor. Abali mu bitundu eby'omunda abatanaba kuwulira njiri bassibwako essira. Amaaso Taylor weyaggassa yali China.
- b. Waaliwo okuyaayaana okutanabaako kyekukoze mu bavubuka (ebibiina by'abayizi) okugenda okubuulira enjiri. Ebibiina ebibuulizi by'enjiri nga bitadde essira ku bitundu ebiri munda byaali bitandikibwawo.
- c. Nay'ate, waaliwo okuddako emabega.
 - 1) Abamu ku baminsani abaggya tebategeera nono za kutandika mulimu mu kitundu nebalyoka batandika okudda mu bifo by'abakulembeze bannansi.
 - 2) Eky'enkomerero, baabivaako nebatandika okuddiza abakulembeze bannansi obuyinza. Oluvanyuma lwa kino waaliwo ebibala bingi.

3. Omulembe ogw'okusatu (1934-?).

- a. Ebitundu ebiri ku mbalama z'enyanja byali bimaze okubuulirwa enjiri. Ebitundu ebiri munda byali bimaze okubuulirwa enjiri. Cameron Townsend (Abayindi b'omu Masekati ga America) ne Donald McGavran (Abayindi b'omu Asiya) batandika okukolagana n'abantu abatanabuulirwa njiri abaali mu bifo eby'ensokolosokolo.
- b. Ababuulizi b'enjiri batandika okuluubirira “abantu abali mu bifo ebyekweese”.
- c. Kiteeberezebwa nti (webwatuukira mu 1994) waaliwo amawanga 11,000 ag'abantu bano.
- d. Singa ebintu biddamu okubaawo okusinziira ku byaliwo edda, amakkanisa ga Afirika, Asiya ne Latin Amerika amato gegajja okukozesebwa okusinga mu kugenda okubuulira enjiri eri “ebitundu bino ebisembayo.”

Okumaliriza:

Kino kimaliriza Okubuulira Enjiri mu Mawanga I, omutuweereddwa omusinji gwa Baibuli n'ebya-faayo ku kubuulira enjiri mu mawanga. Essomo eriddako mu massomo gano, Okubuulira Enjiri mu Mawanga II, kutuwa ekitundu ky'okutegeka olw'okutuukiriza okutumibwa kw'okubuulira enjiri.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Okubuulira mu Mawanga I: Awokujuliza

Eby'okuwandiika —

Jonathan Lewis, ed., World Mission - Part I (Okubuulira Enjiri mu Mawanga I) (Pasadena, CA: William Carey Library, 1997). Engeri ensonga enkulu ez'essomoliro gyezitegekeddwa mu byajjibwaddala mu Kubuulira Enjiri mu Mawanga - Ekitundu I. Nasooka kufuna lukusa okubikozesa, era n'ebbaluwa ngirina mu failo.

Ibid., Ekifananyi 4.4, olup. 86.

Ibid., Ekifananyi 5.1, olup. 103.

OKUBUULIRA ENJIRI MU MAWANGA I

Eby'okuwandiika —